

Handläggare: Inger Norman
Telefon: 08-508 18 040

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2010-03-25

Förslag till riktlinjer för samverkan mellan skola och socialtjänst för barn och ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa

Remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Omedelbar justering.

Ulla Thorslund
stadsdelsdirektör

Inger Norman
avdelningschef

Sammanfattning

För att skolans och socialtjänstens stöd till barn och ungdomar ska bli så bra och effektivt som möjligt behöver de berörda verksamheterna komma överens om hur samarbetet dem emellan ska organiseras. Eftersom elever numera ofta går i en skola som ligger i ett annat stadsdelsområde än där man bor är det också viktigt att samverkansformerna är likartade över hela staden. Därför har socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden tillsammans med utbildningsnämnden utarbetat ett förslag till riktlinjer för samverkan.

Förvaltningen välkomnar förslaget till tydligare och stadsgemensamma former för samverkan mellan socialtjänst och skola. När samverkansformerna beslutas är det viktigt att kommunfullmäktige även fastställer en tydlig ansvarsfördelning mellan utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna när det gäller det kommunala uppföljningsansvaret för 16-19-åringar.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för barn och ungdom.

Bakgrund

Att skapa nya former för samverkan mellan skola och socialtjänst har varit en aktuell fråga sedan halvårsskiftet 2007, då stadens kommunala grundskolor, obligatoriska särskolor och skolbarnomsorgen övergick från stadsdelsnämnderna till utbildningsnämnden. Även det faktum att cirka hälften av alla elever numera väljer en annan skola än den som ligger i det egna stadsdelsområdet ökar behovet av en tydlig struktur för samverkan som är likadan över hela staden.

I februari 2008 föreslog socialborgarrådet Kristersson (m) och skolborgarrådet Edholm (fp) i skrivelser till socialtjänstnämnden respektive utbildningsnämnden att de båda förvaltningarna skulle bilda en gemensam arbetsgrupp med uppdrag att kartlägga brister i samverkan mellan skola och socialtjänst kring utsatta barn och ungdomar. Arbetsgruppen skulle också föreslå nya arbetsformer och stadsövergripande riktlinjer.

Frågan återkom även i kommunfullmäktiges budget 2009 för Stockholms stad, där utbildningsnämnden och socialtjänst- och arbetsmarknads-nämnden fick i uppdrag att utarbeta nya former för samverkan mellan skola och socialtjänst. Den gemensamma arbetsgrupp som därefter tillsattes av utbildningsnämnden och socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden har nu presenterat en kartläggning av samverkansbrister och ett förslag till nya arbetsformer och stadsövergripande riktlinjer. Arbetsgruppen har även tagit hjälp av en referensgrupp med representanter för stadsdelsförvaltningar, skola och förskola.

Förslaget har remitterats till alla stadsdelsnämnder och stadsledningskontoret för yttrande senast den 26 mars 2010.

Sammanfattning av remissen

Hinder för samverkan

De utmaningar och svårigheter i samarbetet mellan skola och socialtjänst som tas upp i remissen är framför allt att antalet samarbetspartners är flera nu än tidigare. Eftersom eleverna numera kommer från flera olika stadsdelsområden samverkar skolan på individnivå med de olika stadsdelsförvaltningar där eleverna bor, samtidigt som man har ett övergripande och förebyggande samarbetet med den stadsdelsförvaltning där skolan är belägen. Extra komplicerat kan det bli när stadsdelsförvaltningarna har sinsemellan olika strukturer och organisationer.

Vidare konstaterar de båda nämnderna att det i stort sett inte förekommer någon samverkan alls med de fristående skolorna. Detsamma gäller gymnasieskolorna, både fristående och kommunala.

Nämnderna pekar också på att det kan finnas oklarheter i samverkanssystemet inom en och samma verksamhet.

Viktiga förutsättningar för ett gott samarbete

För att samarbetet mellan skola och socialtjänst kring de barn och ungdomar som behöver stöd ska fungera bra krävs styrning, struktur och samsyn. Det konstaterade Socialstyrelsen, dåvarande Myndigheten för skolutveckling och Rikspolisstyrelsen när de 2003 fick i uppdrag att ta fram en nationell strategi för samverkan, detta sedan socialtjänstlagen hade kompletterats med en bestämmelse om samverkan¹.

De tre myndigheterna utarbetade tillsammans dokumentet ”Strategi för samverkan – kring barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa”. Denna nationella strategi föreslås nu bli utgångspunkten för stadens arbete att förbättra samverkan mellan skola och socialtjänst. Strategin beskriver några centrala framgångsfaktorer:

- *Ett aktivt och gränsöverskridande ledarskap*, där cheferna aktivt visar att samverkan är en prioriterad uppgift genom att ha en vision om vilket resultat som ska uppnås, genom att förankra, ge stöd och rimliga resurser och genom att följa upp.
- *Tydlighet och struktur*, med gemensamma mål som inte ställer verksamheter mot varandra.
- *Samsyn* när det gäller förståelse av problemen, genom kunskapsspridning för att skapa kännedom om och respekt för varandras verksamheter, gränser och regelsystem.
- *Motivation, förtroende och god kommunikation* – det behövs tid för samverkan och deltagarna behöver uppleva att de har ömsesidig nytta av samverkan.
- *Samverkanskompetens* – kunskap i verksamheterna om vad som krävs för ett fungerande samarbete.

I remissen föreslås att stadens samverkan mellan skola, socialtjänst och andra berörda utgår från den nationella strategin.

¹ ”Socialnämnden skall i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs. /.../ Nämnden skall aktivt verka för att samverkan kommer till stånd.” (5 kap 1 a § SoL)

Samverkansområden och samverkansöverenskommelser

Utbildningsnämnden och socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden föreslår ett antal samverkansområden som en gemensam bas eller miniminivå. För varje område anges syfte, arbetssätt, ansvariga och hur uppföljningen ska ske. Områdena samlas i en formell överenskommelse som upprättas mellan stadsdelsnämndernas verksamheter och de kommunala och fristående grund- och gymnasieskolorna. För att kvaliteten i framför allt det förebyggande arbetet ska bli god bör även polis och lokalt föreningsliv vara representerade i ett övergripande samverkansforum.

Den gemensamma basen – miniminivån – föreslås omfatta följande områden:

- Samarbete i generella frågor – området utgör en förutsättning för hela samverkansstrukturen
- Övergångar mellan olika nivåer (från förskola till arbetsliv eller daglig verksamhet) och det kommunala uppföljningsansvaret
- Barn och ungdomar som far illa
- Barn och ungdomar i behov av särskilt stöd samt hälsofrågor och samarbete med landstinget (BUS-samverkan)
- Barn och ungdomar med olika former av insatser, till exempel familjehem eller öppenvård
- Brottsförebyggande arbete
- Drogförebyggande arbete
- Säkerhetsarbete
- Uppföljning av överenskommelsen

Med den föreslagna strukturen kommer samverkan att ske på ett likartat sätt över hela staden så att alla berörda – barn, föräldrar, socialsekreterare, biståndshandläggare och lärare – känner igen sig och vet var man ska vända sig. Överenskommelsen kan kompletteras lokalt utifrån behov och förutsättningar i respektive stadsdelsområde och i skolorna inom området.

I dagsläget har hälften av stadsdelsförvaltningarna tecknade avtal med de kommunala grundskolorna i förvaltningens geografiska område.

Stödmaterial och indikator för uppföljning

De båda nämnderna menar att det behövs mer detaljerade anvisningar på vissa områden, till exempel när det gäller sekretessfrågor, utredningsansvar och barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Ett stödmaterial kommer därför att utarbetas under första kvartalet 2010, för att sedan successivt uppdateras och kompletteras.

För att följa upp resultatet av de föreslagna samverkansöverenskommelserna har en diskussion inletts med stadsledningskontoret för att pröva om det går att ta fram en indikator för att mäta samverkan.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ser positivt på förslaget att utarbeta en mer strukturerad och likartad samverkan kring barn och ungdomar över hela staden. Farsta stadsdelsnämnd har för egen del fastställt en långsiktig strategi för utveckling av det förebyggande arbetet bland barn och unga. Strategin innebär bland annat att samverkan med polis och andra som kommer i kontakt med barn och ungdomar har utvecklats och blivit mer strukturerad. I Farsta förekommer därför samverkan på i stort sett samtliga punkter som tas upp i förslaget.

Ett förslag till överenskommelse mellan Farsta stadsdelsnämnd och utbildningsnämnden har också utarbetats, men den hann inte slutföras under föregående budgetår. I budget 2010 för Stockholms stad fick stadsdelsnämnderna ett bredare uppdrag där även polisen och landstinget ska ingå i samarbetet när det gäller förebyggande insatser. Ett nytt förslag till överenskommelse kommer att utarbetas utifrån det nya uppdraget.

Förvaltningen håller med om att det är bekymmersamt med den bristande samverkan kring barn och ungdomar som går i en fristående skola. Friskolorna kommer under våren att bjudas in till samtal om hur samarbetet kan utvecklas.

Det planerade stödmaterialet välkomnas. Det är viktigt att materialet tas fram i samråd med stadsdelsförvaltningarna. Förvaltningen vill i det sammanhanget även efterlysa mer detaljerade anvisningar som klargör hur det kommunala uppföljningsansvaret för 16-19-åringar ska fördelas mellan utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna. Detta behov har även Stadsrevisionen tagit upp. I revisionsrapporten (2009:11) uppmanas kommunfullmäktige tydliggöra uppdragets innebörd och ansvar för berörda nämnder och även ange hur samverkan dem emellan ska kunna utvecklas och förbättras.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilaga

Förslag till riktlinjer för samverkan mellan skola och socialtjänst för barn och ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa